

Аналогічна закономірність енергетичного балансу відзначена і при плоскорізному обробітку ґрунту, де енергоємність продукції збільшувалася в залежності від досліджуваних факторів при оранці на неудобрених ділянках на 0,33-3,2 тис.мДж/га, а на удобрених, відповідно – на 0,64-2,68 і 0,42-4,12 тис.мДж на центнер насіння.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барабаш О.Ю., Повар Р.В., Нім'ян І.Н. Безвисадковий спосіб вирощування насіння коренеплодів та кормової капусти. «Вісник с.-г.науки», 1973- № 3, С.54-58.

2. Барабаш О.Б., Сиротін М.Ф., Рубцов М.П. «Столові коренеплоди» - К.; Урожай, 1987 - 134 с.

УДК 631.5:633-85.494:631.67.5

АГРОТЕХНІЧНИЙ КОМПЛЕКС ВИРОЩУВАННЯ ОЗИМОГО РІПАКУ ПРИ ЗРОШЕНІ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

В.О.УШКАРЕНКО – д.с.-г.н., професор, академік УААН,
П.Н.ЛАЗЕР – к.с.-г.н., доцент,
М.В.МИНКІН – к.с.-г.н., доцент, Херсонський ДАУ

Ріпак – одна із найстаріших культур, ще задовго до нової ери його олію використовували для харчових потреб в Китаї та Індії. Тепер його вирощують на площі близько 15 млн.га на всіх континентах світу. Підвищений інтерес до ріпаку зумовлений добрим пристосуванням цієї рослини до помірного клімату, високою продуктивністю, якісною олією та цінною макухою.

Вченими кафедри землеробства Херсонського ДАУ розроблена технологія вирощування озимого ріпаку для зрошуваних умов півдня України, яка передбачує цілий комплекс агротехнічних прийомів, спрямованих на одержання врожаю насіння 32-35 ц/га при високій рентабельності його виробництва.

Кращим попередником озимого ріпаку є озима пшениця або ячмінь на зерно. Збирання попередника повинно супроводжуватись луцненням стерні дисковими луцильниками. Мінеральні добрива з розрахунку $N_{40}P_{40}$ вносяться під основний обробіток ґрунту. Цієї дози добрив вистачить для формування розетки із 6-8 листків. Кращий прийом основного обробітку ґрунту – оранка на глибину 20-22 см. Обов'язковим є проведення передпосівного поливу нормою 400-450 м³/га. Культивуація на глибину 10-12 см з боронуванням вирівнює поле, а передпосівна культивуація на 4-5 см створює пухкий

верхній шар і щільну підшову для насіння. Перед посівом поле прикотковують гладкими котками.

Сіяти озимий ріпак треба в першій декаді вересня суцільним способом з міжряддям 15 см, нормою висіву насіння 2 млн/га. Весною, при поновленні вегетації виконують підживлення азотними добривами з розрахунку N_{80} сівалкою СЗ-3,6 впоперек рядків.

За період вегетації проводять 1-2 поливи нормою 450-500 м³/га при зниженні вологості ґрунту в активному шарі до 70-75% НВ.

Для боротьби з шкідниками озимого ріпаку в період бутонізації-цвітіння посіви обробляють інсектицидами.

Збирання врожаю насіння виконують роздільним способом. Косіння рослин в валки розпочинають в фазі жовто-зеленої стиглості, коли в нижніх стручках центральної китиці рослини насіння набуває властивого для сорту кольору, а вологість його знизиться до 30-35 %. Підбирання валків виконують зерновими комбайнами по мірі підсихання маси, при вологості насіння 10-12 %.

Запропонована технологія вирощування насіння озимого ріпаку дозволяє одержати до 1000 кг/га харчової рослинної олії.

Рівень рентабельності виробництва насіння озимого ріпаку при даній технології високий.

Надбання енергії з врожаєм в 2,2 рази перевищує сумарні витрати енергії використаної на його виробництво.

НАСІННЄВА ПРОДУКТИВНІСТЬ РІЗНИХ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКА ПРИ ЗРОШЕННІ В ОСНОВНИХ І ПРОМІЖНИХ ПОСІВАХ

В.О.УШКАРЕНКО – д.с.-г.н., професор, академік УААН

П.Н.ЛАЗЕР – к.с.-г.н., доцент

М.В.МИНКІН – к.с.-г.н., доцент

О.А.КОШЕВОЙ – здобувач, Херсонський ДАУ

В умовах півдня України лімітуючим фактором одержання великих урожаїв соняшника є волога. Як показують багаторічні спостереження, запаси продуктивної вологи в метровому шарі ґрунту весною перед сівбою соняшника в зоні сухого степу не перевищують 120мм, а в Приморській зоні вони складають не менше 100 мм.

Соняшник, як відомо, культура, яка дуже чутлива до наявності вологі у ґрунті, особливо в період наливу насіння. Через цю причину врожайність насіння соняшника без зрошення в господарствах південних областей України коливається від 7 до 15 ц/га. При зрошенні врожайність соняшника збільшується в декілька разів і досягає в основних посівах 35-40 ц/га, а в післяякісних до 25 ц/га.